# THOMAS MANN'IN *BUDDENBROOK AİLESİ*'NDE KARAKTERLER

Dr. Hüseyin ARAK
Erciyes Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu
http://www.almancaogreniyorum.com
arak@erciyes.edu.tr

## ÖZET

Thomas Mann eserlerinde yarattığı karakterlere karşı sevgiyle bağlıdır. Johann Buddenbrook ve onun neslini sempati ile anlatır. Johann genellikle sağlam düşünceli, canlı ve en az sinir hastası olan karakterdir. Yaşlı Johann romanda disiplinli, kesin kuralları olan gerçekçi ve yaşama bağlı bir işadamıdır. Ailenin ikinci kuşak temsilcisi konsül Johann'da çok derinden hissedilen bir dindarlık söz konusudur. Bireylerin toplumsal kurallara bağlılık konusunda özen göstermeleri taraftarıdır.

Ailenin üçüncü kuşak temsilcisi olan Thomas'ın ciddiyetinden söz edilirken aynı zamanda rahatsızlığına işaret edilmektedir. Bir taraftan akıllı, etkileyici, girişimci ve ihtiraslı, diğer taraftan sinirli zayıf ve kırılgan davranışlar sergilemiştir. Dıştan bakıldığında bir diş çektirmenin şok etkisi altında öldüğü düşünülse de aslında yaşama azmi olmadığı için ölmüştür.

Konsülün ikinci çocuğu Tony küçüklüğünde çok sevimli, gözüpek ve zeki bir çocuktur. Ailenin talihsiz kızı, yaşamı kötü de olsa yaşama enerjisi, sevinci vardır ve bundan dolayı aileden geriye sadece o kalır. Sanatçı bir kişiliğe sahip olan Christian başkalarının yüz ifadelerini, konuşma tarzlarını taklit ederek ailesini eğlendirerek ilgi odağı olmayı başarır. Ancak yaşamında o da bir başarı sağlayamaz.

Ailenin dördüncü kuşak temsilcisi Hanno'nun doğumuyla birlikte aileye bir canlılık gelir. Güçlü yetişerek aile şirketinin başına geçmesi, gerçekleşmez. Onun veremden ölmesinin sebebi de yaşama gücünün olmamasındandır. Hanno'nun ölümüyle birlikle Buddenbrookların nesli sona erer.

## GİRİŞ

Dünya edebiyatında Alman romanını temsil eden yazarların başında gelen büyük üslûpçu Thomas Mann kendi ailesinin üç kuşak boyunca hikâyesi olan *Buddenbrook Ailesi* romanını yazdığı sıralarda Nietzsche, Schopenhauer, Goethe ve Tolstoy'la ilgilenmektedir. Thomas Mann, kendisini bir anda dünya

çapında üne kavuşturan bu eserini 1900 yılında, yani yirmi beş yaşındayken tamamlar, eser bir yıl sonra yayınlanır ve 1929 yılında bu eseri ile Nobel ödülünü alır.(1) *Buddenbrook Ailesi* 19.y.y. realist ve objektif sosyal romanları türündendir. Roman on bir bölümden oluşmaktadır ve bu bölümler kendi aralarında da farklı kısımlardan oluşmaktadır. Romanda klasik eserlerde görüldüğü gibi kronolojik olarak süregiden bir olaylar zinciri vardır. Roman, 1835 ile 1877 yılları arasını kapsamaktadır ve ayrıca geriye dönüşlerle 1835 öncesi olaylardan da söz edilmektedir. Eserin dokusunda yer alan karakterlerin meydana getirdiği kuşaklar yan yana anlatılmaktadır. Hanno dışındaki tüm ana karakterler eserin birinci bölümünde sunulmuştur. Johann Buddenbrook ile başlayan roman, Hanno Buddenbrook ile sona erer ve aile çöker. Bu ailenin çöküşü Abraham H. Lass tarafından şöyle açıklanmaktadır:

> "*Buddenbrook Ailesi*, dış şartların herhangi bir baskısı altında değil de, psikolojik kuvvetlerin tesiri altında gerileyen ve düşen ticarî ailenin hikâyesidir. Ailenin her nesilde, daha kuvvetli bir tarzda ortaya çıkan, ailenin muhtelif mensuplarının enerjisini ve kendilerine olan güvenlerini körleten anti-burjuva ruhu, bunda bilhassa rol oynadı. Diğer sebepler arasında, ailenin bazı üyelerinin disiplinli yaşayıştan ayrılmaları; bazılarının da sanat kabiliyetine sahip oluşları söylenebilir. Bunlar, aile üyeleri arasında, tembellikten, ölümün şiddetle arzu edilişine kadar değişen his ve durumlar yaratmıştır." (2)

Buddenbrooklar o zamanlar Baltık Denizi sahilinde Lübeck adındaki küçük ve bağımsız bir eyalette buğday ticareti ile uğraşan köklü bir ailedir. Şirketin yüz yıllık geçmişi vardır. Sahipleri, sorumluluk hissi taşıyan insanlardır, zengindirler, sosyal etkinliklerde rol alırlar ve sahip bulundukları toplumsal statüden de haklı olarak gurur duyarlar. Ailenin dört kuşak boyunca yükselişi ve çöküşü realist ve aynı zamanda ironik biçimde birçok ana ve yardımcı karakterlerle anlatılmaktadır. Karakterlerin fizikî görünümlerinin ayrıntılı olarak anlatılması romana gerçeklik hissi verir. Fred Müller'e göre, Thomas Mann, romandaki aile üyelerini Lübeck'deki yakın çevresindeki gerçek hayattan almıştır. Romanda adı geçen kişiler kendilerini küçük düşürülmüş olarak görmüşler ve genç yazarı suçlamışlardır. Thomas Mann suçlamaları geri çevirmiştir, onun için bu kişiler sadece kendi düşüncelerini aktarmak için kullanılmış bir malzemeydi. Gerçek kişiler Mann'ın kendilerini "*soğuk,*

*düşmanca ve sevgisiz*" görmesine razı olmazlar.(3)

Romandaki aile defterinden elde edilen bilgilere göre, ilk adı geçen Buddenbrook 16.y.y.'ın sonlarında Parchim'de yaşamıştır. Bu aile defteri ailenin gelenekleri hakkında bilgi verir ve önemli olaylar aile bireyleri tarafından bu deftere işlenir. Ailenin İncili nesilden nesle en yaşlı temsilcisine verilir. Romanın gerçek kısımları bu aile defterinden alınmaktadır. Roman özellikle Konsül Johann'ın dört çocuğundan üçü olan Thomas, Christian ve Antonie (Tony) etrafında döner. Konsülün kızı Clara'dan da ara sıra söz edilir. Romandaki olayları yönlendiren bu ana karakterler her an için etkin olarak olayların merkezinde değil, zaman zaman geri çekilerek ikinci plana düşmektedirler. Ön planda bulunan tiplerden Thomas dahi bazen geri çekilir. Romanda kişiler arasındaki ilişkiler akrabalık bağlarına dayanmaktadır.

İncelemeye başlamadan önce karakter kelimesinin kısa bir tanımını vermek gerekir: Karakter incelemeleri, ya diğer karakterlerin verdikleri bilgilerden ya da karakterin sözlerinden ve davranışlarından yola çıkılarak yapılır. Her ikisi de genellikle birbirleri ile bağıntılıdır.(4) Bu incelemede karakterler önem sırasına göre değil, yaşlarına göre sıralanmışlardır. İnceleme yöntemi olarak da metne bağlı kalarak içinden dışına doğru (5) ve dış etkilerden metne doğru''(6) yapılan yorumlama yöntemleri uygulanmıştır. Metne bağlı çözümleme, incelenecek olan eserin içinde hareket ederek çözümleme, eleştirme; kendi içinden anlaşılır hale getirme ve değerlendirme yöntemidir.(7) Metne bağlı çözümleme dışında, diğer bir yorumlama yöntemi de tarihsel, toplumsal, kültürel vb. etkenlerden hareket ederek, dış etkilerden metne doğru uygulanan yorumlama yöntemidir. Bu iki yöntem incelemede birlikte kullanılmıştır. Yazarların eserlerinde bulundukları dönemin sosyo-kültürel olaylarını yansıttıkları görülmektedir. Böyle olunca dış etkilerden esere doğru bir yorumlama yöntemi seçme gereği ortaya çıkmıştır. Bu eserin incelenmesi günümüze kadar yapılan ikincil edebiyatı oluşturan çalışmalara başvurmayı da gerektirmiştir.

## 1- Ana Karakterler

a-) Johann Buddenbrook (1765-1841)

Romanın başlangıcında Buddenbrook ailesinin başında atalarının ve sınıflarının bütün faziletlerine sahip olan yetmiş yaşındaki Johann Buddenbrook

vardır. Lübeck'deki buğday şirketini babasından devralan Johann, Bremenli bir tüccarın kızı olan Josephine ile bir mantık evliliği yapar. Oğlu Gotthold dünyaya gelirken eşi Josephine ölür. Çok sevdiği eşini doğum sırasında kaybeden Johann, oğlu Gotthold'dan sürekli nefret eder ve oğluna karşı tutumunun sebepleri romanda şöyle açıklanır:

> "Johann Buddenbrook bu insafsız misafiri hiç bir zaman affedememişti. O, tuttuğunu koparır ve acar bir çocuk olarak büyüdükçe, babası ona büsbütün 'karısının katili' gözüyle bakıyordu."(2/1, s.42) (8)

Daha sonra Johann Hamburg doğumlu ancak Fransız-İsviçreli bir aileden gelen Anoniette Duchamps ile evlenir ve ondan ailenin ikinci kuşak temsilcisi oğlu Johann (Jean) dünyaya gelir. (s.43) Yaşlı Johann romanda disiplinli, kesin kuralları olan işadamı olarak tanıtılmıştır. Toplum içindeki davranışları da kesin çizgilerle belirlenmiştir. Giriş bölümünde de görüldüğü gibi, dine karşı mesafeli tutum içerisinde bulunmakla zaman zaman alay da etmektedir: "*Yarı kısık, tiz kahkahasında din kitabıyla eğlenebilmek fırsatını elde edişin sevinci vardı.*" (s.9) Ona karşın, torunları ve çocukları ise dindar bir anlayış ile yetişmişlerdir. Aydınlanma devri prensiplerine değer veren Johann, politik görüş olarak ilericiliğe ve demokratik düşünceye saygı duymaktadır, ancak gizliden gizliye halen muhafazakar partili olarak kalmış ve ileri yaşına rağmen gençlik modasını bırakmamıştır. Yaşlı Johann eserde yazar tarafından şöyle tanımlanır:

> "Johann B., yetmişini aşmış olmasına rağmen gençliğindeki kıyafet modasına halâ sadıktı. Sadece kocaman cepleri ve ceketinin önündeki kordonları eksikti. Artık herkesin giydiği biçimdeki pantolonları ise, ömründe kullanmamıştı." (l / l, s.10)

Onun Napolyon'un kişiliğine büyük saygısı vardır, ancak yine de yabancı olan her şeye karşı itici bir tutum içerisindedir: "*İş içtimaî seviyeye gelip dayandı mı, sert bir hudut çizmeğe ve yabancılara sırt çevirmeğe oğlundan çok daha meyilliydi*." (l, s.13)

İlk bölümlerde Johann ve misafirleri henüz yirmi beş sene önceki Napolyon Savaşları hakkındaki hatıralarını anlatırlar. Sık sık Fransızca terimler kullanması ondaki Fransız hayranlığının belirtileridir:"..., *oğlunu bir kenara çekerek, lüzumsuz iyilikseverliğinden dolayı onu kâh Fransızca, kâh alçak perdeden Almanca sözlerle iyice azarlamıştı*."(s.13) Bu özelliğinin başka bir kanıtı da bahçesini Fransız tarzı düzenlemesinde görülmektedir.(s.45) Boş

zamanlarında sanatla ilgilenen yaşlı Johann bundan çok hoşlanır ve zevk alarak güzel flüt çalar.(s.30) Flüt çalmak aydınlanma devrinde ayrıcalıklı bir özellik sayılırdı. Yaşlı Johann tüm yaşamı boyunca gerçekçi ve yaşama bağlı bir insan olarak yaşamıştır.

b-) Konsül Johann (Jean) Buddenbrook (1800-1855)

Johann ilk ortaya çıktığında sinirli davranışları göze çarpmakta ve özellikle vurgulanmaktadır. Gerçekten Jean hakkındaki bu ilk bilgiler onu gözümüzde canlandırmayı sağlayacak niteliktedir. Babasındaki neşeli aynı zamanda şüpheci realizm özellikleri onda görülmemektedir. Johann'da çok derinden hissedilen, birazda abartılmış ve pietizm (zühdiye) ile bezenmiş bir dindarlık söz konusudur. Onun pietizmin geç bir temsilcisi olarak görülebileceği şu sözlerinden anlaşılmaktadır:

> "Ey büyük Allahım, senden yüce başka varlık var mıdır hiç! Müşkül anlarımızda senden başka imdadımıza kim yetişebilir? Kim bizlere senin büyüklüğünü ispat edebilir? Kim bizlere sana itaat etmeği öğretebilir?"(2/1, s.41)

Bireylerin toplumsal kurallara bağlılık konusunda özen göstermelerini ister. Özellikle Tony'ye karşı takındığı tavırlarda ve tiyatroya karşı oluşunda (Christian'a karşı) yaşamın aile hayatı ile sınırlı kalmasında, tutumluluğun sık sık vurgulanmasında açıkça görülmektedir. Konsülün Tony'nin evlenmesi sırasındaki davranışlarından insanları dış görünüşüne göre değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Grünlich ile görüşmelerinde onun babasının rahip olduğundan dolayı dindar bir insan olduğu sonucuna varır:

> "Hamburg'dan gelmiş. Muteber hoşsohbet bir genç. Babası rahipmiş."(3/1,s.67)
>
> "Değerli, kültürlü, enerjik ve imanlı bir genç!" (3/2, s.72)

Daha sonra anlaşılacağı gibi, konsül gibi işi gereği birçok insanla ilişkisi olan bir kişinin Grünlich'in karakteri konusunda yanılmasının tek sebebi dış görünüşü dikkate alarak yargıya varmasından kaynaklanmıştır. O dönemde kızların evlenmesinde damat adaylarının kişisel özelliklerinden çok, toplumsal konumlarının dikkate alınması toplumun düşünce geleneğinde aranmalıdır. Konsül kendisi de böyle bir evlilik yapmıştır:

> "Doğrusunu söylemek lazım gelirse, izdivacında aşka benzer hiç bir his rol oynamamıştı. Babası elini onun omzuna dokundurmuş ve hatırı sayılır bir

> drahoma getirebilecek olan zengin Krögerlerin kızını işaret etmişti." (2/l, s.42)

Kröger ailesi de eşrafta tanınmış bir ailedir ve eli açıklıkları, yardımseverlikleri ile bilinirler. Elisabeth, Buddenbrook ailesine katıldıktan sonra aileye zengin ve lüks bir yaşam tarzı gelir. Konsülün diğer bir özelliği de onun aceleciliğidir. Onun ölümünden kısa bir süre önce Tony konsülün aşırı görev bilincinden kaynaklanan aceleciliğinden şöyle söz eder:

> "Aman babam da! Hiç bir zaman vaktinde hazır olmaz! diye söylendi. Yazı masasının başında oturur, oturur, oturur: Mutlaka bir şeyi bitirmesi lazımdır. Ve onu bitirmese sanki iflas edecek! Kendisini bekledikleri neden sonra aklına gelir. Nefes, nefese merdiveni tırmanır." (4/11, s.154)

Konsül yaşlandıkça kendisini tamamen dine verir; eşi de onun davranışlarını destekler hale gelir:

> "Konsül, yılların yükünü daha fazla hissetmeğe başladıkça, kendini büsbütün dine veriyordu. Karısı da, git gide maneviyattan daha çok zevk duyar olmuştu. Bu yüzden, Buddenbrook konağında sabah ve akşamları, aile mensuplarıyla bütün hizmetkârların iştirak ettikleri bir dua faslı cereyan ediyordu." (4/10, s.153)

Eve gelen din adamlarının sayısı gün geçtikçe artar ve konsülün ölümünden sonra da bu geleneği eşi devam ettirir.

c-) Thomas Buddenbrook (önce konsül daha sonra senatör - 1825-1875)

Aile içinde Tom olarak hitap edilen Thomas, ailenin üçüncü kuşak temsilcisidir ve romanın birinci bölümünde ortaya çıkar. Thomas gelecekte aile şirketini başarılı olarak devam ettirecek varis olarak görülür. Thomas, yaratılış olarak birbirlerinden çok farklı oldukları Christian ile sürekli karşılaştırılır. Şair Hoffstede'nin onlar hakkındaki düşünceleri bu kardeşlerin karakter yapılarını öğrenmek için önemlidir:

> "Thomas pek ağır başlı bir küçük bey. Şüphesiz büyüyünce ticaret hayatına atılacak. Ama Christian şeytana taş çıkartan bir maskara! Ona karşı duyduğumu gizlemeyeceğim. Cin gibi akıllı ve zeki. Ve çalışması lâzım sanırım." (1/2, s.15)

Fakat o, babası ve büyük babası kadar sağlam yapılı birisi değildir. Daha çocukluğunda, zayıf bünyesi, ince uzun parmakları ve çürük dişleri, fiziki

canlılığını kaybettiğini gösterir. "*Dişleri ufak ufak sarı ve çirkindi. Burnu ise gayet muntazam biçimliydi*." (s.16) Görüldüğü gibi, yazar Thomas'ın ciddiyetinden söz ederken aynı zamanda solgun ve beyaz olduğunu vurgulayarak gelecekteki rahatsızlığına işaret etmektedir. Çocukların en büyüğü ve yeteneklisi olan Thomas şirketin başına geçtiğinde otuz yaşlarındadır:

> "Müessesenin şimdiki genç başı Thomas Buddenbrook, her haliyle olgunluk ve ciddiyetini belli etmekteydi. Ama fazlaca solgundu. Bilhassa birinde Konsülün yeşil taşlı mühür yüzüğü bulunan elleri, ceketinden görünen kollukları derecesinde beyazdı." (5/1, s.158)

Babasının ölümü üzerine konsüllük görevi de kendisine verilir, ancak o bu görevin ailenin en yaşlısı olan Gotthold amcasına verilmesini uygun görür. (s.159) Daha sonra amcasının ölümünden sonra Thomas konsül olur:

> "Thomas Buddenbrook'un, babasından sonra hakkı olduğu halde amcasına bıraktığı Felemenk Kraliyet Konsüllüğü, şimdi yine ona geçiyordu. Meng caddesindeki konağın sokak kapısının tepesindeki "Allah Kerimdir," ibaresinin az aşağısında. Krallığın aslanlı-taçlı arması tekrar yer almıştı."(5/5, s.l67)

Thomas'ın aile şirketinin yönetimini devralmasıyla şirkette önemli ticari gelişmeler elde edilir. Genel olarak bakılacak olursa Thomas'ın bu yaşlarda kişiliğinin iki yönü olduğu ortaya çıkmaktadır. Bir taraftan akıllı, etkileyici, girişimci ve ihtiraslı, diğer taraftan sinirli zayıf ve kırılgan davranışlar sergilemektedir. Şirketin çıkarları ve ailenin saygınlığı uğruna tüm gücüyle bu farklı özelliklerini bir noktada dengeye ulaştırmaya çalışır. Ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirmek için her şeyi yapar. Duygularını ön plana çıkarmaz, nişanlısı Gerda ile evlenirse şirketin maddi yönden güçleneceğini düşünür. 30 Temmuz 1856 tarihinde annesine yazdığı mektupta bu konuda şöyle der:

> "Biz insanlar, tezatlarla dolu, acayip mahlûklarız. Bir yandan Gerda'ya karşı derin bir sevgi ve saygı beslerken hislerimde maddenin hiç yeri olmayacağı halde, drahomanın azametimden bahsediyorum! Onu seviyorum. Bununla beraber ilk akşam kulağıma fısıldanmış olan rakamı düşününce, o benim olduğu zaman firmamız sermayesinin de ne kadar yükseleceği fikriyle gururum ve saadetim iki misli artıyor..." (5/7, s.172)

Başlangıçta işleri yolunda giden Thomas ailenin işini genişletir, lüks bir ev

yaptırır ve Belediye Meclisine seçilir. Yaşlı senatör James Möllendorf'un ölümü üzerine Thomas senatörlüğe seçilir. (7/5, s.230) Bu başarılara rağmen Thomas'ın iç dünyası boşluk ve çaresizlik içindedir. Kendine olan güvenini kaybederek iş hayatında hatalar yapmaya başlar. Thomas'ın benliğinde birbiri ile çarpışan kuvvetler, eşit bir şekilde karşı karşıya yer almışlardır. Kendi hayal gücüne meydan okuduğu ve kendisine düşünceler üretmek için fırsat verdiği sürece mutlu ve başarılıdır. Ardından başarının zirvesine eriştiği zaman sinirleri bozulur ve başardığı işlerden hiç biri artık kendisini tatmin etmez. Azalan yaşam gücüyle birlikte her şeyin olumsuz yönde geliştiğini hisseder. Thomas artık çökmeye başladığını kız kardeşi Tony'ye şu sözlerle ifade eder:

> "İnsanın yaşı, ruhunun gençliğine veya ihtiyarlığına bağlı. Emin ol, bir emel uğruna çok uzun savaştın mı, bu seni öyle bir hırpalar ki, hedefine vardığın vakit hiçbir zevk duyamaz olursun."(7/6, s.236)
>
> "Muvaffakiyet nedir? insanın kendi içinden gelen, tarif edilmez bir kudrete, bir hâkimiyet hissine tâbi neticeler... Kaderimize hükmetme duygusu... işte içimizdeki bu duygu zayıflamağa, gevşemeğe başladı mı, o zaman başarısızlıklar da birbirini kovalar... Ve, insan mahvolur! Şu sıralarda 'Çatı örtülünce ecel gelir' atasözünü sık sık hatırlıyorum. Evimi tamamladım. Şimdi sıra ölümde değilse bile, gerileme, çökme başlıyor gibi. ... Bir devlet veya insan, saadetin, muvaffakiyetin veya şöhretin zirvesinde gibi göründüğü vakittir ki gerilemeğe başlar. Bu gerileme dış görünüşe de sirayet edinceye kadar, aradan zaman geçer." (7/6, s.237)

Thomas, ailenin dış görünüşü ile gerçek iç yapısının çok farklı olduğunu bildiğinden, şirketin kuruluşunun yüzüncü yılını kutlamak istemez, ancak Tony'nin bu tutumun ailenin konumu ve itibarı için uygun olmadığını söylemesi üzerine kutlama yapılır. Kırk sekiz yaşına geldiğinde Thomas gücünün de sonuna gelmiştir:

> "Thomas biraz çökmeğe yüz tutmuş bir erkek, Gerda ise hayli genç bir kadın olarak görünüyordu. Hakikaten Thomas, bütün titizce itinasına rağmen hızla çöküyordu."(10/5, s.331)

Başka bir cemiyetin insanıymış gibi giyinen, davranan ve müzik ile ilgilenen, herkesin "*garip biri*" diye söz ettiği Gerda (Arnoldsen) Buddenbrook da kocasına yardımcı olmaz. Kocasını destekleyeceği yerde, kendisini müziğe verir ve oğlu Hanno'nun da ailenin şirketini ele alması için gerekli olan becerilerden

uzak yetişmesine sebep olur. Bu olumsuzluklar Thomas'ın tüm yaşam enerjisini yok eder ve Thomas aynı zamanda ailesine de yabancılaşır. Thomas'ın çöküşünü yazar aynı zamanda kusursuz görünme merakına da bağlar:

> "Senatör Thomas Buddenbrook'un içinden geçenleri kimse bilemezdi. ... Bilmemeliydi! Zaten onu böyle çökerten de içindekileri herkesten gizlemek ve kusursuz görünmek merakı değil miydi?" (10/5, s.332)

Bir süre kendi kendisine olan saygısını saçlarına, bıyığına ve elbiselerine saplantı halinde kendisini vermekle korumak ister:

> "Sadece sabahın ilk saatlerini değil, Senato içtimalarına, ziyafetlere, cemiyet toplantılarına katılacağı her fırsatta, evvela, uzunca bir zamanını giyinme odasında geçirmekteydi. Oradan çıktığı vakit, yeni değişmiş çamaşırlarının temizliği, kostümünün kusursuz şıklığı, bıyıklarındaki briyantinin kokusu ve dişlerini yıkadığı mayiin serinletici, buruk rayihası ona, tıpkı makyajını ve kıyafetini tamamlayıp sahneye çıkan bir aktörün duyduğu eksiksizlik hissini veriyordu." (10/1. s.321)

Bu tür çabaları da onun günden güne çökmesini engelleyemez. Böyle bir ruh hali içinde Schoppenhauer'in ölümü üzerine yazdıklarını okur. Thomas, yaşamın sonuna geldiğinde Schoppenhauer ve Nietzsche'nin düşünceleri ona yön verici olur:

> "Oğlunun, soyunun ve ailesinin istikbali değildi onu ezen. ... Bunlara ilâveten daha bir düşünce vardı ki Thomas'ın zihnini oyuyor, hırpalıyordu. Bu, ölüm ve öteki dünya ile ilgili bilgi eksikliğiydi! Ölümün yaklaştığını hissedince aklı bu mevzua takılmış ve ne derece hazırlıksız bulunduğunun farkına varmıştı." (10/5, s.335)

Schoppenhauer'in görüşleri onun dünyaya bakışını değiştirir. Ölüm artık kendisini derin bir neşe, cezbedici bir tatlılık, büyük hataların telafi edilmesi şeklinde takdim eder. Oysa, Thomas daha önceleri kendisinin atalarının ruhunu yaşattığını düşünürdü:

> "Ebediyet, ölümsüzlük filan tarzındaki düşünceleri, top yekûn şöyle bir neticeye bağlardı: Kendisi dedelerinin ruhunu yaşatıyordu. Kendi ruhu da çocuklarında yaşayacaktı." (10/5, s.335)

Ancak ölümün yaklaştığını hissetmeye başlayınca düşünceleri de değişmeye başlar ve okuduğu kitap yaşamına farklı bir bakış açısı kazandırır:

> "-Yaşayacağım! Ruhum yaşayacak!" diye hıçkırdı. Ayan oldu! Evet!

> Yaşayacağımı gördüm. Ruh ölmezmiş! İşte! İşte! İşte! Ama niçin?"... Görmüştü... Anlamıştı ... Öğrenmişti... Kendisine ihsan olunan hakikat kırıntısıyla gözleri kamaşmış, yastıklara gömülü, öylece yatıyordu. Kımıldamaksızın yatıyor ve aydınlığın tekrar görünmesi için bütün kalbiyle yalvarıyordu." (10/5, s.337)

Bu düşünceler oluştuktan kısa bir süre sonra dişlerinden rahatsızlanır ve dişçiden dönüşte yolda çamura düşerek ölür. Bir diş çektirmenin şok etkisi altında ölürse de aslında yaşama azmi çok önceden yok olduğu için ölmüştür.

d-) Antonie (Tony) Buddenbrook - Permaneder (doğ. 1827)

Tony, eserin daha ilk satırlarında ortaya çıkar ve son bölüme kadar da görülür, ancak Thomas gibi odak figür değildir. Onun şahsında burjuvanın eşyaya verdiği önem ayrıntılarda gösterilmektedir, ince güzel şeylere özenmeyi, giyinmeyi ailesinden öğrenmiştir. Küçüklüğünde çok sevimli, gözü pek, zarif ve zeki bir çocuk olarak tarif edilir:

> "Küçük Tony Buddenbrook pek de şirin bir küçük - hanımdı yani ... hasır şapkasının altında, yaşı büyüdükçe yavaş yavaş kumrallaşmağa başlayan bol sarı saçları lüle lüle taşıyordu. Hafif kabarık üst dudağı, yüzüne biraz küstahça bir ifade vermekteydi ki, bu da onu meydan okurcasına tavırlarına pek uygun düşüyordu. Hattâ tertemiz uzun beyaz çoraplarının içindeki narin bacakları, adımları bile, bir kendine edası taşımaktaydı." (2/2, s.45-46)

Sevimli olabildiği gibi, insanları alaya almayı da sever:

> "Küçük Tony işte böylece şehirde tıpkı küçük bir kraliçe gibi hüküm sürüyordu. Ve yine tıpkı bir kraliçe gibi, keyfîne estiği zamanlar iyi kalpli, canı istemeyince de insafsız oluyordu..." (2/2, s.48)

Zamanın toplumsal ahlak kurallarına aykırı olduğu halde daha on beş yaşında karşı cinsle ilk tanışması gerçekleşir ve bunun üzerine ailesi onu yatılı bir okula gönderir. (2/6,5.60) Tony karşılaştığı bu tür olumsuz olayların üstesinden gelmeyi kolayca bilir ve kısa sürede unutur. Talihsiz olaylar karşısında çocuksu ağlamasıyla kendisini avutur. Tony'nin diğer bir tipik özelliği ise, aile itibarı hakkındaki oldukça karmaşık düşünceleridir. Tony, babası şirketin gemilerinden birinde kaptanlık yapan Morton Schwarzkopf adındaki bir tıp öğrencisini sevmekledir, ancak ailesi onu iş hayatında gelecek vaat eden Hamburglu Bendix Grünlich ile evlenmeye zorlar. Tony küçüklüğündeki şımarık davranışlarına

rağmen ailesinin toplumdaki itibarını zedelememek için Grünlich ile evlenmeyi kabul ederek aile şerefine bağlı olduğunu ve sorumluluğunun bilincinde olduğunu şu sözleriyle gösterir:

> "Ben bir iş adamıyla evleneceğim... Ailemizin ve müessesemizin itibarını korumak için bunun böyle olması lazım. Evet, göreceksiniz, öyle yapacağım." (2/7, s.64)
>
> "Şimdi kendi payına düşen şekilde-yani zengin ve kibar bir tüccarla evlenerek- bu itibarı daha da arttırmak vazifesiydi Tony'nin." (3/3 s.77)

Zenginlik peşinde koşan Grünlich işleri kötü gittiğinde Buddenbrookların kredisine güvenir. Tony'nin Grünlich ile olan evliliği başarısızlık ile sonuçlanır, çünkü Grünlich onunla drahoması için evlenmiştir "*Seninle paranın hatırı için evlendim. Zaten para da para mı idi sanki?"* (4/9, s.148) Bunun üzerine Tony kocasından boşanarak kızı Erica ile birlikle tekrar ailesine döner. Tony'nin ikinci kocası Alois Permaneder sevimli dışa dönük bir iş adamıdır. Permaneder'in evlendikten sonra çalışmayı bırakarak sorumluluklarını yerine getirmemesini Tony kabul edemez. Birgün kocası sarhoş olarak eve gelip hizmetçiyi öpmeye çalıştığında bu evlilik de son bulur. Tony ve Erica tekrar ayrılmamak üzere Lübeck'e dönerler.

Tony, aile içinde aile defterine en çok önem veren kişilerden biridir. Aile defterine kayıtları ailenin en büyüğü yaptığı halde, Tony birçok kaydı kendi yapar. (s.l18, 150, 174, 218) Önemli olayların deftere kayıt edilmesi için dikkat eder. Grünlich ile evlenmesinde aile defterinin de önemli bir etkisi olmuştur:

> "Heyecanla ürpererek düşündü. Babası mektubunda ona. 'Zincirin bir halkası.' olduğunu yazmakta ne kadar haklıydı! Hakikaten o bu muazzam zincirin son halkalarından, yerini ve vazifesini bilmesi gereken halkalarından biriydi." (3/13, s.l09)

Ailesine ve Grünlich'e haber vermeden evlenmeyi kabul etliğini göstermek için nişan tarihini aile defterine kendisi not eder:

> "Tony kendi ismine ve yanındaki boş yere uzun uzun baktı. Sonra birdenbire, bıçkın gibi kesik soluklarla uzandı. Kalemi aldı. Mürekkep hokkasına, daldırırcasına bandı. Ve ... Başı deftere eğik, işaret parmağı sımsıkı tuttuğu kalemin üzerinde kıvrılmış olarak, heyecan içinde, satır hizası yukarıya doğru meyleden o acemice yazısıyla şunları yazdı: 22 Eylül 1845'de Hamburglu Tüccar Bendix Grünlich'le nişanlandı."(3/14, s.110)

Kızı Erica'nın Hugo Weinschenk ile olan evliliğini de kendisi aile defterine not eder: "*Tony, eli sevinçten titreyerek, aile defterine kızının adının altına Direktörünkini kaydetmişti."* (8/1, s.245) Erica da annesi gibi kötü bir evlilik yapmıştır ve kocası Weinschenk iş hayatındaki sahtekârlıklarından dolayı hapsedilir.

Eserin sonunda Tony, kızı ve torunu Elisabeth ile yaşamını sürdürür, ancak Buddenbrook adı tarihe karışır. Ailenin talihsiz kızı, yaşamı kötü de olsa yasama enerjisi, sevinci vardır ve bundan dolayı aileden sadece o geriye kalır. Tony, hayatın tüm dalgalanmalarında, çok az değişir. Elli yaşında iken dahi, çocukluk yıllarında. Morten Schwarzkopf'tan duyduğu kanaatları belirtir. Romanın sonunda aile deflerini alır ve defteri haftada bir okumak için Lübeck'deki aile üyelerini davet etmek istediğini bildirir.

e-) Christian Buddenbrook (doğ.1828)

Bir Buddenbrook olmaya bile çaba göstermeyen Christian, sanatçı hislerine sahip bir kişi olarak ortaya konmuştur "*Cin gibi akıllı ve zeki*." (1/2, s,15) olarak tarif edilir. Başkalarının yüz ifadelerini ve konuşma tarzlarını taklit eder. Ailesini eğlendirmek için ustaca öğretmeninin taklidini yapar ve ilgi odağı olmayı başarır:

> "Kamburunu çıkarırcasına eğildi ve başını sallaya sallaya, tane tane bir söyleyişle: -'Dıştan, dıştan, aziz yavrum, temiz ve gösterişlisin. Ama için, sevgili evlâdım, kapkara ve pis... ' dedi. Anlatılmaz derecede komik bir tavırla, hocasının, değil sadece garip şivesini, üstelik 'Dış gösterişlilik' hususundaki nefretiyle yüzünün aldığı ifadeyi taklit etmişti. Salondakilerin hepsi kahkahalarla gülmeğe başladılar." (1/2, s.15)

Daha sonraları kardeşinin işlerindeki güvenirliliği ön plana çıkar, buna karşın Christian'ın temsilleri sadece bir oyun olmaktan öteye gitmez, ihtiyar Johann Buddenbrook onun hakkında şöyle der: "*O, küçük bir maymun sadece. Evet, küçük bir maymun. Büyüyünce şair olacağını ilave etmedin, Hoffstede?"* (s.15) Çocukluğunda ve gençliğinde bazı yetenekler gösterir, ancak aynı anda ciddiyetin ve dayanıklılığın eksikliği de görülür. O, daha çok tiyatro ve komik taklitlerden hoşlanır. Yaptığı şakalar bazen aşırıya kaçtığında ailesini korkutur. Bir yemek sırasında şeftali çekirdeği yuttuğunu hayal eder ve herkesi heyecanlandırır:

> "Ya kazara çekirdeği yutuverseydim? Farzedin ki bu, boğazımda kalsaydı ve nefes alamasaydım? Soluğum kesilerek yerimden fırlasaydım? Sizler de hepiniz dehşet içinde kalsaydınız. "(2/4, s.50)

Christian'ın okul hayatı da çok farklı bir gelişme gösterir. Önce tabii bilimler konusunda eğitim almak ister. Daha sonra Thomas gibi o da ticaretle uğraşmak, işadamı olmak ister ve gerekli eğitimi almak üzere Londra'ya gider. Orada da ticari konulara ilgi göstermez, aksine yoğun bir şekilde tiyatro ile ilgilenir. Christian'ın bu gezilerini Thomas 'seyahat ihtiyacı' olarak adlandırır. (4/10, s.151) Bu seyahat arzuları daha sonra onu Şili'ye de götürür. Ancak babasının ölümünden sonra gözle görülebilir şekilde değişmiş olarak geriye döner. Dış görüntüsü oldukça çökmüş olan Christian kardeşinin bakımlı haline tezatlık oluşturmaktadır:

> "Christian'ın, aradan geçen yıllar zarfında daha yakışıklı bir genç haline girdiğini söylemek imkânsızdı. Soluk yüzlü ve zayıftı. Gergin ciltli elmacık kemiklerinin arasında, kemerli burnu bir gaga gibi çıkıktı. Saçları şimdiden hayli seyrekleşmişti. Bacakları çarpıkça, boynu incecikti." (5/2, s.162)

Kardeşi Thomas ile aynı özelliklere sahip olmadığını her zaman açıkça gösterir, iş adamlarıyla ilgili olarak yaptığı küçültücü konuşmada ailenin rakibi durumunda olan Hagenström'e kendilerine saldırmak için fırsat verdiğinden aralarında büyük tartışma çıktığında Thomas şöyle der:

> "Bir sürü iş ve sosyete adamlarının bulunduğu yerde ... herkesin ortasında! Lafa bak: Bütün tüccarlar dolandırıcıymış.! Sen de bir tüccar olduğun ve itibarını muhafaza uğruna nice emekler sarf eden bir müesseseye mensup bulunduğun halde!" (6/3, s.184)

Bu tatsız olaylar üzerine Christian Lübeck'den ayrılır ve şirketteki hissesini de alarak Hamburg'da iş hayatına atılır, ancak burada da başarısız olur. Christian, duygularını gizlemekte de oldukça başarılıdır. Babasının ölümünde hiçbir üzüntü belirtisi göstermeyerek hislerini gizler. Ölüm anını diğerlerine sık sık anlattırıp o anı gözünde canlandırarak üzüntüsünün üstesinden gelmeye çalışır. Gözlemleme ve hayal gücünü hastalıkların belirtilerini tespit etmek için kullanır. Özellikle kendi hastalığı sırasında daha yoğun olarak görülür. Christian'ın gerçek rahatsızlıkları yanında kuruntularından oluşan rahatsızlıkları da vardır. Nefes almakta güçlük çektiğini, akciğerlerinden ve sol ayağından rahatsız olduğunu belirtir. Sol tarafındaki sinirlerin daha kısa olduğunu ifade ederek, sürekli tarifini

yapamadığı acılar çektiğini şöyle vurgular:

> " 'Şu ağrı...'dedi. 'Sadece bir ağrı değil, yeri belirsiz, dinmek bilmez, insanı canından bezdiren bir ıstırap bu! Hamburg'daki doktorum bu yanımın sinirlerinin kısa olduğunu söylüyor. Düşün Thomas, bütün sol tarafımdaki sinirler." (7/2, s.224)

Sonunda tüm meşguliyeti rahatsızlıklarını gözlemekten öteye gitmez. Thomas'ın ölümünden sonra, ailenin karşı çıkmasına rağmen Aline Puvogel ile evlenerek ailesiyle olan tüm bağlarını koparır. Gerçek yaşamdan uzak bulunan Christian, Aline'nin asıl amacının para olduğunu anlayamaz. Evlendikten kısa süre sonra Christian'ın sanatoryuma yatırılmasını sağlar. (11/1, s.356) Yakınlarına, oradan çıkmak istediğini belirten mektuplar yazar, ancak oradan çıkamaz.

f-) Gerda Buddenbrook (doğ. Arnoldsen-1828)

Thomas Buddenbrook Gerda'yı eş olarak Lübeck'e getirmeden önce Tony'nin de kaldığı pansiyonda kendisinden ilk defa söz edilmektedir: "*Gerda Arnoldsen ise, koyu kızıl saçlı, güzel kahverengi gözlü, biraz solgunca ama pek asîl çehreli fevkalâde bir genç kızdı."* (2/7, s.62) Gerda, keman çalmaktan hoşlanır ve babası ona gerçek bir Stradivari sözü vermiştir. Onun da diğer insanlar gibi piyano çalmaması yadırganır hatta bazıları bunu saçma bulurlar. Gerda da asillerde görülen tüm özellikler vardır:

> "Gerda, uzun boylu, şahane bir genç kız olmuştu. Gür kızıl saçları, lacivert gölgeli kahverengi gözleri, biçimli ağzı, her gülümseyişinde ışıldayan iri, beyaz dişleri ile yirmi yedi yaşındaki bu kızda garip, bambaşka ve aristokratça bir hususiyet vardı."(5/8, s.173)

Çekici saçları, geniş beyaz dişleri, kibarlığı ile dikkatleri üzerine çeker "*O artist ruhlu, şaşırtıcı, sihirli bir varlık*." (5/9, s.178) Olgunluk döneminde dahi değişmemiştir, halen güzel ve çekicidir. Kocasının aksine yaşlanmıyor gibidir. Birbirine yakın mavi gölgeli gözlerinden sürekli söz edilir (s.173-178-220-233-251-270-287-323-325). Bunun dışında kendisinde değişiklikler olmaz. Kocası da dahil olmak üzere müzikle ilgilenmeyen insanlara karşı mesafeli davranır. Bir sanatçı olarak Wagner'i çok sevip takdir eder ve bu sevgiyi genç yaşta oğlu Hanno'ya da aşılar.

Gerda'nın birlikte müzik yaptıkları Teğmen Throta ile olan ilişkisi diğer insanlar tarafından ahlakdışı olarak nitelendirilir. Ancak Gerda'nın kocasını

gerçekten aldatıp aldatmadığı açıkça görülmemektedir. Teğmen'e karşı davranışları sevgiden daha ziyade nazik davranma olarak algılanabilir. Teğmen Throta müzikle ilgilendiği için onunla sık sık görüşürler:

> "Gerda Buddenbrook ile garip kafalı genç subayın buluştukları yer, tabiî, müzik dünyasıydı. Teğmen von Throta, piyano, keman, viyola; çello ve flüt çalıyordu. Hem hepsini de mükemmel çalıyordu." (10/5, s.332)

Gerda'nın kendi müzik tutkusunu ailenin gelecekteki temsilcisi olarak görülen Hanno'ya aşılaması Thomas ile aralarındaki soğukluğu arttırır. Aile şirketini devam ettirecek olan Hanno'nun müzik ile uğraşması ve ticaret konusunda gerekli eğitimi alamamış olması Thomas'ın ölüm anında dahi eşine uzak kalmasının sebebidir. Genellikle çok az konuşan Gerda'nın adı oğlu ile kocası öldükten sonra ve son bölümde veda ederken de hiç geçmez. Artık Lübeck'de hiçbir bağı kalmayan Gerda Amsterdam'a geri döner ve ondan bir daha söz edilmez.

g-) Johann (Hanno) Buddenbrook (1861-18771)

Dördüncü kuşağa gelindiğinde ailenin iki çocuğu kalmıştır. Thomas'ın küçük oğlu Hanno ve Tony'nin kızı Erica Grünlich. Hanno'dan ilk defa eserin yedinci bölümünde vaftiz edileceği zaman söz edilir. Hanno'nun doğumuyla birlikte aileye bir canlılık gelir ve Tony şöyle der:

> "Senelerdir tatmadığım derecede mesudum. Biz Buddenbrookların soyumuz kurumak üzere değil hamd olsun ve öyle zannedenler müthiş yanılıyorlar. Şimdi küçük Johann'ımızla - ona Johann adını vermekle ne iyi ettin - evet, onun doğusuyla sanki hepimiz için yeni bir gün başlıyor hissi var içimde." (7/1, s.222)

Aile defterinde Hanno'nun 15 Nisan 1861 doğumlu olduğu bildirilir. (8/7, s.277) Doğumu da çok zor olan Hanno'nun daha çocukluğunda yaşama gücü olmadığı görülür. Dişleri çıkarken oldukça ağır rahatsızlıklar geçiren Hanno yürümeyi ve konuşmayı da çok yavaş öğrenir:

> "Gerçi küçüğün, on beşinci ayını da doldurduğu halde hala tek başına bir adım atamamış olması ve yakınlarının isimlerini doğru dürüst söyleyememesi dikkate çarpacak kadar barizdi."(7/5, s.232)

Hanno'nun elleri ve burnu Buddenbrooklara, ağzı da annesine benzemektedir. Hanno, görünüş olarak bir kız gibidir. Açık kahverengi yumuşak saçları, altın

rengi mavi gölgeli gözleri vardır. Hanno'nun hasta görünümlü bir çocuk olarak dünyaya gelmesi ailenin çökmesinin ilk işareti olarak görülebilir. Hanno, yaşamın kendisinden beklediklerine yeterli değildir, okul arkadaşlarının sertlikleri ve oyunları kendisini ürkütür. Son bölümde Hanno'nun okulda bir günde ne gibi psikolojik baskı altında kaldığı ortaya konmaktadır. Bu bölüm, Thomas Mann'ın baskıcı Alman eğitim ve okul sistemini eleştirisi olarak görülebilir. Okul, Hanno için bir tehlike unsuru olarak ortaya çıkar. Arkadaşı Kai'e okul hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle aktarır:

> "Sınıf sevimsiz, çıplak, çirkindi ve öğleye kadar geçecek zaman muhtelif tehlikeleriyle Hanno'yu tehdit etmekteydi. Bununla beraber şimdilik emniyetteydi. Postu kurtarmıştı. Bundan ötesine de Allah kerimdi. İlk ders, din dersi, yine nisbeten az tehlikeli." (11/2, s.360)

Okulda karşısına çıkan yaşamın gerekliliklerinden korkmaktadır. Yaşama karşı savaşım içinde bulunmaması amcası Christian'ı anımsatır. Olayları olduğu gibi kabullenerek mücadele etmez. Yaşama enerjisi olmadığı, arkadaşı Kai ile okulda yaptığı konuşmada açıkça görülmekledir:

> "İnsanlar beni korkutuyor, ürkütüyor, canımı sıkıyor. Her şeye karşı bir bıkkınlık hissediyorum. En iyisi uyumak... Ve hiç uyanmamak... Ölmek benim için en hayırlısı." (11/2, s.371)

Tüm ilgisini annesinin desteği ile müzik konusunda yoğunlaştırır. Müzik, Hanno'nun firmayı üstlenecek özelliklerden uzak yetişmesine sebep olur. Zayıf yaşam enerjisiyle kendisini sadece müzikle ifade edebilir ve bu yeteneğine annesi dışında herkes sırt çevirir. Hanno, Richard Wagner'in mest edici sarhoşluk duyguları veren müziğinin etkisi altına girmiştir. Tiyatroya ve müziğe büyük ihtirasla bağlanmaması gerektiği konusunda amcası Christian onu uyarır:

> "Dinle oğlum sana bir nasihatta bulunayım: Tiyatroymuş, operaymış, aklını böyle şeylere fazla verme. Zararlıdır, ihtiyar amcanın sözlerine kulak as. Ben bu gibi şeylerle çok uğraştım, vaktimi hep bunlara harcadım; ömrümde hayır görmeyişim bu yüzdendir. Büyük hatalar ettim... Hayır yavrum böyle şeylerle sadece oyalan, ama pek fazla değil! Bu uğurda vazifelerini, işini ihmal etme, duyuyor musun? Ben çok büyük hatalar ettim." (8/8, s.284)

Annesi, müzik ile ilgilenmesini teşvik eder ve ticarî işlere uzak olarak yetiştirilir. Aslında babası onun bir gün aile şirketinin başına geçmesini, güçlü yetişmesini ister, ancak bu gerçekleşmez. Ailenin şirketini yürüteceği konusundaki ümitleri

boşa çıkarır. Hanno'nun aile defterinde kendi adının altını çizmesi de çok anlamlıdır. Bu davranışıyla da yaşama azminin olmadığına işaret edilmektedir. Kendisi adının altını niçin çizdiğini babasına şöyle açıklar: *"Başka... başka yazılacak şey... olmayacak diye düşünmüştüm de*." (8/8, s.278) On altı yaşına geldiğinde vereme yakalanır ve babası gibi o da yaşama azmini kaybettiği için ölür. Veremin tarifi ancak tıp kitaplarında bulunabilecek bir ayrıntı ile verilir. Buradaki anlatım üslûbu romanın diğer bölümlerinden oldukça farklıdır:

> "Tifo vakalarında hastalık şöyle bir seyir takip eder: Hasta önce kendini bezgin ve dermansız hisseder. Bu his gitgide artar. Sadece kollar ve bacaklarda değil, hazım faaliyetlerinde de bir tembelleşme başlar.... Hasta şiddetli nöbetle kendinden geçmiş göründüğü zamanlarda, hayat ona uzaklardan seslenir, onu çağırır, ilerdeki gölgeli ve ıssız yoldan geri döndürmeğe çalışır. Eğer hasta o anda bu seslenişe kulak verir ve geri dönmek için yalvarışlara uyarsa, kurtulur. Yok, eğer hayatın sesini duyunca nefretle başını çevirip, önünde uzanan yoldan geri dönmek istemezcesine ilerlerse... İşte o zaman o hasta mutlaka ölecektir!" (11/3, s.372-373)

Hastalık anlatılırken Hanno'nun adından söz edilmez. Babası Thomas gibi o da aslında yaşama gücü olmadığı için ölmüştür. Babası sonuna kadar kendisine roller bularak yaşamış, ailenin sorumluluğu onu ayakta tutmuştur. Ailenin geleceği için mücadele ederek yaşamış, bu mücadeleyi bırakınca ölmüştür. Ancak Hanno başkalarının sorumluluğunu üstlenecek kadar güçlü değildir. O, babası gibi kendisine roller bularak yaşamını sürdürmek istememiştir:

> "Evet, gerçi babası hemen her toplantıda herkesi hayran bırakan hakim bir insan olarak görünüyordu. Lâkin her bir kapıdan çıkışta üstüne bir yorgunluk çöküyor, arabanın köşesine yaslanıp kapakları kızarmış gözlerini yumuyordu. Ve müteakip kapıdan içeri girerlerken yüzüne yine canlı, neşeli bir maske takınıyordu, işte Hanno bu zoraki, bu sunî görünüşün, babasını ne kadar yorduğunu fark ediyordu. Bazen, bir gün kendisinin de aynı rolü oynaması lâzım geleceğini düşününce, içinde bulantıya benzer bir kabarış, bir isyan ürpertisi duymaktaydı." (10/2, s.325)

Hanno'nun bu düşüncelerinde de görüldüğü gibi kendisini yaşama bağlayacak olan öğelerden oldukça uzak bulunmaktadır. Hanno'nun yaşama gücü yok, veremden de ancak yaşama gücü olmayanlar ölür. Hanno'nun ölümü ile birlikte Buddenbrookların nesli sona erer. Hanno ile yazar Thomas Mann arasında

otobiyografik özellikler vardır. Thomas Mann kendisi de aile şirketinde çalışmaz ve sanat hayatına yazar olarak atılır. Mann bu eserinde sanata karşı ilgisi ve yeteneği olan bir insanın yaşamın gerçekleri ile verdiği mücadeleyi dile getirmiştir.

**2 - Yardımcı Karakterler**

Romanın dokusunda geçici bir öneme sahip karakterler de vardır. Bunların bazıları doğuştan itibaren Buddenbrook ailesindendir, bazıları da daha sonra evlilik yoluyla aileye katılan kişilerdir. Ayrıca, işçilerden, zanaatkarlardan, hizmetçilerden, din adamlarından, öğretmenlerden ve bazı akrabalardan kısaca söz edildikten sonra tekrar yok olurlar. Evlilik yoluyla aileye sonradan katılanlar ise belirli bir süre için aileyi ilgilendiren olaylarda ön plana çıkmışlardır.

Kırk sene boyunca aynı insanların hayatını anlatan bir romanda yazarın hem devamlılık hem de değişiklik göstermesi gerekir. Çok sayıda olan ikinci derecedeki karakterlerin statik olduğu görülmekledir. Onların bazı özellikleri yıllar boyunca değişmiyor. Örneğin, Elisabeth'in bileziklerini sürekli olarak şıngırdatması Leitmotif olarak roman boyunca sürer. Tilda'nın karnı her zaman açtır. (s.120 / 170) Aile doktoru sürekli aynı reçeteyi yazar, (s.29 / 50) Leitmotif'in karakterlerin kişilik özelliklerini yansıtacak şekilde tekrarlanması Naturalizmin bir özelliğidir ve bu özellik Thomas Mann tarafından ustaca kullanılmıştır.

a-) Gotthold Buddenbrook

Yaşlı Johann Buddenbrook'un büyük oğlu ve konsülün kardeşi olan Gotthold Buddenbrook'un doğumu esnasında annesi öldüğünden babası ona karşı sürekli mesafeli davranır. Eşinin ölümünden bir bakıma oğlunu sorumlu tutar. Gotthold bir de babasının arzularına karşı çıkarak bir aşk evliliği yapar. Bir tüccar ailesinin değil, bir esnaf kızı ile evlenmesi aile ile olan bağlarının kopmasına sebep olur. Bu itaatsizliğinden dolayı ailenin işi ile ilişiği kesilen Gotthold hayatta başarı sağlayamaz. Ancak Thomas konsüllük sırasını amcası Gotthold'a bıraktığında Gotthold tekrar aileye karşı bir yakınlık gösterir. (5/1, s.159) Gotthold'un ölümünden sonra kızları Fiffi, Henriette ve Friederike'den fakir, çirkin, kıskanç ve hayata küskün akrabalar olarak romanın sınırlarında bahsedilir. (s.54-112-175-281)

b-) Clara Buddenbrook (Tiburtius)

Konsülün dördüncü çocuğu olan Clara romanda ikinci derecede rol oynayan bir karakterdir. Rigalı bir din adamıyla evlenir (5/6, s.170) ve daha sonra beyin tüberkülozundan ölür. Onda da yaşama gücünün eksikliği görülür:

> "Tiburtius bunun son mektubu olmasından korkuyor. Çünkü yaşamak için hiç bir gayret sarfetmiyormuş. Zaten, bildik bileli hep Cennete gitmeği sayıklardı Clara'cık." (7/6, s.235)

Görüldüğü gibi, Buddenbrook ailesinin bir bireyi olan Clara da diğer kardeşleri gibi yaşama enerjisi olmadığı için ölmüştür.

c-) Bendix Grünlich

Hamburglu bir işadamı olan Bendix Grünlich, Konsül Jean Buddenbrook'un kızı Tony'ye talip olur. Annesi ve babası kızları için Grünlich'i uygun damat adayı olarak görürler. Grünlich'in dış görünümü çekici değildir, ancak iyi giyimi ve davranışları ile eksikliklerini dengelemeyi başarır. Davranışları ve konuşmaları ailenin genç üyeleri tarafından yapmacık bulunur. Buna rağmen Grünlich amacına ulaşmak için önce Tony'nin anne-babasını kazanması gerektiğini anlar. Babasının rahip olduğundan söz ederek dini bütün bir insan olduğu imajını vurgulamaya çalışır, ayrıca müzikten de söz ederek ailenin beğenisini kazanmaya çalışır. Grünlich, Tony'yi kazanmak için sahte bir sevgi gösterisinde bulunur. Diz üstü çöküp Tony'nin acıma duygularına hitap ederek ağlar: "*Tony...' diye mırıldandı. Ve...onun önünde diz çöküverdi! Evet, diz çöktü! Sarı sakalları genç kızın eline değiyordu."* (3/3, s.80) Bu davranışıyla Tony'nin düşüncelerini değiştirmiş olmasa da duygularını karmaşık hale getirmeyi başarmıştır. Bir tiyatro oyuncusu kadar yetenekli olan Grünlich konuştuğu kişiyi etkilemeyi ve duygulara hitap etmeyi bilmektedir:

> "Yüzünde yalvarırcasına ve muhabbet dolu bir ifade vardı.... Grünlich, başı yana eğik, kolları 'İşte geldim, istersen öldür' der gibi çaresizce uzatılmış bir vaziyette, hızla yanına vardı." (s.78)

Tony'nin ebeveynine karşı dindar işadamı, Tony'ye karşı çaresiz sevgili, Morten Schwarzkopf ve ailesine karşı eşraftan kendinden emin saygın bir zengin, borç aldığı Kesselmeyer'e karşı yalvaran aciz bir insan ve sonunda konsüle karşı her şeyi yoluna koymaya çalışan ezik günahkâr insan rolleriyle ortaya çıkar. Ama artık her şey çok geçtir ve Tony onu terk ettiğinde gerçek yüzünü gösterir.

Tamamen karaktersiz bir hilekâr olduğu ortaya çıkar.

d-) Alois Permaneder

Tony'nin ikinci eşi olan Permaneder Münihli sevimli ve dışa dönük bir iş adamı olmasına rağmen, konuşma şekli ve tavırları titiz Buddenbrook ailesine hiç benzememekledir:

> "Adam gayet deryadildi. Piposunu tüttürüyor, acayip lehçesiyle konuşuyor, bol bol gülüyor ve tükeneceğe benzemeyen bir rahatlıkla olduğu yerde uzun uzun oturuyordu." (6/5, s.193)

Tony evlendikten sonra Münih'te kısa bir süre kaldıktan sonra, Bavyera adetlerine hiç bir zaman ısınamayacağını anlar. Alois'in çalışmayı bırakıp Tony'nin drahoması ile geçinmeye başlaması üzerine Tony bundan rahatsızlık duyar. Alois'in bir gece eve sarhoş gelip hizmetçiyi öpmeğe çalıştığı zaman evlilik son bulur. Tony kızıyla birlikte tekrar ailesinin evine döner. Aldığı drahomayı tekrar iade eden Permaneder paraya düşkün olmadığını gösterir. (6/11, s.218)

e-) Morten Schwarzkopf

Grünlich ile nişanlanmadan önce Tony dinlenmek ve Grünlich'den kurtulmak için Travemünde'de bulunduğu sırada bir kaptanın oğlu olan Morten ile tanışır ve ona aşık olur. Sömester tatilini ailesinin yanında geçiren bir tıp öğrencisi olan Morten, öğrenim gördüğü Göttingen'de bir gençlik hareketinin üyesidir, ancak bundan ailesi haberdar değildir. Morten sürekli olarak asillere karşı olduğunu dile getirir. Romanda politik görüşü ön plana çıkan tek kişi Morten'dir:

> "Daha dünyaya gelir gelmez cemiyetin en iyi mevkiinde hazıra konuyorlar. Halbuki burjuva takımı sayılan bizler, ne kadar yırtınsak yine de onların seviyesine çıkamayız. Hele bu idare, bu baskı devam ettikçe!" (3/8, s.97-98)

Tony'nin kendi sosyal sınıfı dışında birisi olduğu için Morten ile evlenmesine müsaade edilmez. Tony, ebeveyninin seçtiği iş adamı ile değil Morten ile evlenmeliydi. Babası sadece bir kaptan dahi olsa Tony'nin toplum içinde yükselebilecek bir doktorun karısı olması aileye hiç bir leke getirmezdi.

f-) Lebrecht Kröger

Romanda Morten'e karşı kutup olarak yaşlı Lebrecht Kröger görülebilir.

Konsül Jean Buddenbrook'un eşi Elisabeth'in babası olan Lebrecht Kröger yaşlı Johann Buddenbrook'un kuşağındandır. Eserin giriş bölümünde Lebrecht Kröger şöyle tanıtılır:

> "Sosyete adamı Lebrecht Kröger, uzun boylu, asil tavırlı bir adamdı. Saçları hafifçe pudralıydı ama, kıyafeti modaya fevkalâde uygundu: Kadife yeleği iki sıra elmas düğme ile ilikleniyordu." (1/3, s.17)

1848 ayaklanması sebebiyle çıkan huzursuzluklar sırasında şehir meclisindeki toplantıda ayaklanmaya katılan halk kitlesine karşı olduğunu Kröger şöyle belirtir*: "Bu serserilere azıcık barut koklatarak saygı dersi vermek lazımdır. Alçaklar.*" (4/3, s.126) Görüldüğü gibi Kröger muhafazakâr tutumunu demokratikleşme hareketlerine karşı çıkarak açıkça ortaya koymuştur.

## 3 - SONUÇ

Eserdeki aile üyelerinin karakterleri incelendiğinde kuşaklar arasındaki farklar açıkça ortaya çıkmakladır. Yaşlı Johann'ın yaşama bağlılığı, konsülün dindar işadamı kimliği, senatör Thomas'ın kendisini ailesi için kahramanca feda edişi ve Hanno'nun hassas yapısı ön plana çıkar. Ailenin son temsilcisi Hanno'nun ailenin ilk temsilcisi yaşlı Johann ile karşılaştırıldığında zıt özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Buddenbrook adının tarihe karışmasındaki başlıca sebep son temsilcilerinin yaşam enerjilerinin yetersiz oluşudur. Aile bireylerinin hastalık ve ölümlerinin anlatılışında realist akımın etkisi açıkça görülmektedir. Hanno'nun ölümü ancak tıp kitaplarında bulunabilecek kuru bir üslûpla anlatılmıştır.

İncelemede de açıkça görüldüğü gibi, Buddenbrook ailesi sosyal statüsünü korkunç bir bedeli göze alarak korumuştur. Tony'nin sadece sosyal statüsüne uygun evlilik yapmak için sevmediği insanlarla evlenmesi, Thomas'ın çok sevdiği çiçekçi kız Anna ile aynı sebepten dolayı evlenememesi; kötü bir evlilik yaptığından, Gotthold'un hayatının yıkılması birer bedel olarak değerlendirilebilir.

Thomas Mann'ın diğer eserlerinde de görüldüğü gibi, burada da sanatçı olarak nitelendirilebilecek olan tipler Hanno ve Christian hastalıklı, cılız ve normal günlük hayata uyum sağlayamayan bireylerdir. Bunun sebebi otobiyografik nedenlerle açıklanabilir. Mann, babasının tüccarlık mesleğini devralmadığı için kendisini ezik hissetmiştir ve eserlerinde sanatçıları bu şekilde

cezalandırmıştır. Bu romanda Thomas Mann, herkesin yeteneklerine en uygun çalışma alanını seçtiği takdirde başarılı olacağını söylemeye çalışmıştır.

## KAYNAKÇA

Gürsel Aytaç: Çağdaş Alman Edebiyatı, Kültür Bak. Yay., Ankara 1990.

Abraham H. Lass: 100 Büyük Roman II, (çeviren: Nejat Muallimoğlu), M E. B, İst. 1995.

Fred Müller: Thomas Mann, Buddenbrooks, Oldenburg, München 1988.

Otto F. Best: Handbuch literarischer Fachbegriffe, Frankfurt a.M.1982.

Thomas Mann: Buddenbrook Ailesi, (çeviren: Sahire Sağman), Ankara 1964.

### DİPNOTLAR

(1) bkz.: Prof. Dr. Gürsel Aytaç: Çağdaş Alman Edebiyatı. Kültür Bak. Yay. Ankara 1990, s. 237-238.

(2) Abraham H. Lass: 100 Büyük Roman II. (çev. Nejat Muallimoğlu) M E. B, İstanbul 1995, s.261.

(3) Fred Müller: Thomas Mann, Buddenbrooks. Oldenburg München 1988, s.8.

(4) Otto F. Best: Handbuch literarischer Fachbegriffe, Frankfurt a.M.1982.s.91.

(5) Werkimmanent: yapıt + içinde kalarak + yorumlama

(6) Werktranzendental: Eserin yazıldığı dönemdeki dış etkiler göz ününde bulundurularak yapılan yorumlama yöntemidir. Burada yazarın hayatı, kişiliği, olaylarla ilişkisi, dönem koşulları göz önünde bulundurulur.

(7) Best: s.574.

(8) Bölüm, kısım ve sayfa no'su ile verilen alıntı kaynağı: Thomas Mann, Buddenbrook Ailesi, (çev. Sahire Sağman). Ankara 1964.